



Vooruit met ...

TAAAL

BRONNENBOEK

MEERTALIGHEID

Deze uitgave kwam tot stand door samenwerking tussen de afdeling Curriculumontwikkeling van MinOWC en een lokaal en internationaal team, bestaande uit vakexperts, onderwijskundigen, educatieve auteurs, (eind) redacteurs, fotografen en illustratoren en grafisch ontwerper, onder leiding van de Vrije Universiteit Brussel.

© 2022, Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
Paramaribo, Suriname

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks vele inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Als u denkt rechthebbende te zijn, neemt u dan contact op met de uitgever.

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
Hoofdstuk 1 Arowaks	5
Hoofdstuk 2 Karina auran	11
Hoofdstuk 3 Mandarijn	16
Hoofdstuk 4 Okanisi	22
Hoofdstuk 5 Saamaka	28
Hoofdstuk 6 Sarnámi	33
Hoofdstuk 7 Sranan	39
Hoofdstuk 8 Surinaams-Javaans	45
Hoofdstuk 9 Trio	50
Hoofdstuk 10 Wayana	55

Het leergebied Taal kent de volgende domeinen: Taalverkennen, Begrijpend Lezen, Meertaligheid, Spreken en Luisteren, Schrijven en Spellén. Taal heeft een thematische opzet. In leerjaar 8 komen de thema's Mijn toekomst, Suriname, Geld en geluk, In nood, Energie en Tijd aan de orde. In alle domeinen sluiten de lesinhouden aan bij de thema's.

Voor het domein Meertaligheid zijn aanschouwingsmaterialen, een bronnenboek en een audiofile ontwikkeld. In het leerkrachtenboek en het leerlingenboek zijn bij de lessen Meertaligheid algemene instructies opgenomen voor de leerkracht, respectievelijk leerling. Specifieke informatie per taal is opgenomen in het bronnenboek en op de audiofile.

Het bronnenboek is ingedeeld per taal en heeft 10 hoofdstukken. Het gaat om de talen Arowaks, Karina auran, Mandarijn, Okanisi, Saamaka, Sarnámi, Sranan, Surinaams-Javaans, Wayana en Trio. In de hoofdstukken is er weer een indeling naar thema. Bij de thema's kan de informatie per les worden opgezocht.

De eerste les meertaligheid is erg belangrijk, omdat dan het taalprofiel van de klas wordt gemaakt. Het taalprofiel is een differentiatie-instrument, waarmee ingespeeld kan worden op de specifieke taalsituatie van een klas. Bij een aantal van de meertaligheidslessen moet er een keuze gemaakt worden uit de tien beschikbare talen. Het taalprofiel van de klas is medebepalend voor deze keuze.

Het is van belang dat altijd het bronnenboek wordt geraadpleegd als voorbereiding op de lessen Meertaligheid. Om bekend te raken met de taalspecifieke uitspraak van woorden en zinnen, biedt de audiofile ondersteuning.

Met het juiste gebruik van de leermiddelen, zal het mogelijk zijn in te spelen op de taaldiversiteit in de klas. Meertaligheidslessen zijn bedoeld om inzicht te geven in het verschijnsel meertaligheid en de taaldiversiteit in Suriname te koesteren. Bovendien zullen leerlingen zich veiliger voelen in de klas, als ze merken dat hun taalidentiteit wordt erkend. Dit leidt tot meer zelfvertrouwen, een actievere leerhouding en betere schoolprestaties.

Thema 1: Mijn Toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Arowaks.

Andro spreekt Arowaks.

Dei diaka lokonon dian.

Andro diaka lokonon dian.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

ARO	awaraha	kodibio mathokon koro	maya	pommerak	pera	lemona	kayedi
NED	awara	kokosnoot	manja	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A: Wat doe je?

Leerling B: Ik plant vijf bomen.

Leerling A: Waarom doe je dat?

Leerling B: Ik denk aan de toekomst.

Leerling A: De toekomst?

Leerling B: Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, sinaasappel, pommerak,
zuurzak en kokosnoot.

Leerling A: Je bent slim.

Ama baniba?

Dabunabo badakhabo ada.

Amabia banibo kya?

Da koborokwaka wadya khonan.

Wadya khonan?

Ehe, fata hiwa balin damun ha:
maya, lemona, pommerak, kayedi, kodibio
matokon koro.

Adya bai kashin daba.

LES 22

Bij Informatie

Beroepen

ARO	yakhatwo loko nekhe bera kaleme	bokodarhin duru duru dakwamaro	ikehe khonan maritho twa tho	ada ladatho	konoko baririn	yada katatho	dukhutho yadwathi khonan
NED	porknokker / goudzoeker	chemicus	operator	hout- hakker	boswachter	gids	touropo- rator

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Gakunukwa dayonon gukunukwa
Surhinama ororo shimaka we
Barhin alonwaryan kobathe dawwe
Wei saduha washikwawa
Farakha mu tawe
Amarokho wei tha
Adayali washiba marya ka
Amawan kakunidyaro
Wa faraha Surhinama mun

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

palata / khaborokhado
yontan
yonton
bumun
othikin
nebeton

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen. De gelukwens wordt in het Arowaks, afhankelijk van wat er wordt gewenst, steeds anders geformuleerd.

Arowaks	Vertaling in het Nederlands
Babwalibo.	Ik wens je rijkdom.
Saha daba bumun.	Ik wens je geluk.
Sareba alekhebetwan.	Ik wens je plezier.
Sa khanli bonwabo.	Ik wens je gezondheid.
Satho saha bomali.	Ik wens je succes.
Sahei bomalithe wadyo.	Ik wens je voorspoed.

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Kalemero.

Opdracht 1**Rollenspel**

Man Wat een mooie vis!

Wadjilie Adya lai san lihime daba!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Imeé Dei li Gowtu. Hosukuta de da shi kya sa humun.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Hiyaro Badakota Gowtu abamini dakona matho televisie.

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Wadjilie Gowtu bushika damun mimidakona ken televisie.

Vis Het is er al.

Imeé Thanda hibir.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Hiyaro Danshika firotho bahu makho sabetho bokorhoho.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Wadjilie Gowtu bushika firetho bahu matha.

Vis Het is er al.

Imeé Thanda hibir.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Hiyaro Badakota Gowtu lumarhikhaton bya we makawadun amathali.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Wadjilie Gowtu, bumarhikhotawe maka wadunjamathali.

Vis Doe!

Imeé Doe!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Hiyaro Wai ! Wai ! harhan amathali makawadwa!

Thema 4: In nood

LES 6

Opdracht 1

Help!

Red mij!

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Borata!

Bobarwata kamathina lokwarya dei!

Iki

Iki bariri

Bariri

Karithi darhidi kwama

Kulutho korhataha

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Kashishi rada de. Akaya, akaya, akaya.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

Tu shokotha Mariska motho iri.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	dakosan	F	winnen	winidin
B	naast mij	dakosan	G	betalen	yonton
C	cassavepap	khali thodasa	H	vroeger	wakili
D	boek	burhuta	I	het (hoofd)haar	bara
E	je bent lief	adya bai san daba			

Opdracht 3

1. Winidin, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, adya bai san daba.
3. Wakili was alles beter.
4. De khali thodasa is lekker zoet.
5. Bara van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, dakosan.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

ARO	adali	oniabo	orharho thuma	oniabo dyako darhidi kwama	kakuthi	timin
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

Opdracht 3

Arowaks	Vertaling in het Nederlands
Manshin thi kwan dabie?	Heb je nog geen vriendin?
Manin kwan.	Nee, nog niet.
Meithin basaboka bubethera tho aithi sabo.	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Sanweito borwatun dade.	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsopdracht

In het Arowaks gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

Opa

Dokoko

Oma

Tete

Thema 6: Tijd

Bij Introductie

tijd

tukishi

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag

tanaho

morgen

mothi

gisteren

myaka

ochtend

muthian

middag

bamulama

avond

orika

nacht

kasakada

Bij Introductie

tijd

tukishi

Opdracht 1

Tot tien tellen										
ARO	aba	bian	kabun	bithi	bhandak-hado	batian	bian tian	kabun tian	bithi tian	bian dakhabo
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?

Alikha diaroren thi dawei?

Het is zeven uur.

Biantian thukishi dyako thya dawei.

Het is half negen.

Aba anakhudi thukishi to bithi tian.

Het is kwart over acht.

Biankakhabo dyako aba dakhabo thub-alikhan kabun tian.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.

Het is kwart over zeven.

Het is half vijf.

Kabuntian thukishi dyako thya dawē.

Biankakhabo dyako aba dakhabo thubalikhan biantian.

Aba anakhudi thukishi tobhandakhado.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.

Het is vijf voor vier.

Het is ochtend.

Bian dakhabo thuthiman kabun thya.

Badakhabo thubura thukishi bithi thya dawē.

Mo thia thi we.

2 Karina auran

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Karina Auran.
Andro spreekt Karina Auran.

Karina Auran ta wa.
Andro Karina Auran ta man.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

KAR	awara	mangy	kòko	pommyrak	sapatija	apyrysina	urusuru
NED	awara	manja	kokosnoot	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Rollenspel

Leerling A: Wat doe je?

Leerling B: Ik plant vijf bomen.

Leerling A: Waarom doe je dat?

Leerling B: Ik denk aan de toekomst.

Leerling A: De toekomst?

Leerling B: Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, sinaasappel, pommerak,
zuurzak en kokosnoot.

Leerling A: Je bent slim.

Òto ko maijan?

Aina-atone wewe amykon siponja.

Òtonòme ko moro wara maijan?

Koròponon poko wonumengaje.

Koròponon?

Àa, òwin siriko pàpo ta yjekosa kynaitan:
mangy, pommyrak, urusuru, sapatija, kòko.

Typùpone mana.

LES 22

Beroepen

KAR	ikamìpo upinen	chemicus	machine undy- manen	wewe ýkotonen	ituru enenen	topotonon aroponen	aropo- namon jopotory
NED	porknokker/ goudzoeker	chemicus	operator	hout- kapper	bos- wachter	gids	touropo- rator

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Ajawondokon yjàsakarykon ajawondokon
Surinama nonory kykomaton
Iro ro rypo tỳsembo ajepy wop̀ypoto
Ero kamandòkon kurano ta kysenèsen
Kywòwomarykon poko
Et̀ykàpa kytaisen
Tamusi roten kuwaponokon me man
Ero kamamyrykon ta kyrombyrykon `wa ro
Kytòwomàsen Surinama tùpo naka

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

pyrata
epekatyry
epemary
koròku
apyiry
asakary

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Karìna Auran	Vertaling in het Nederlands
Gudu winsi poko syja òwa.	Ik wens je rijkdom.
Koròku winsi poko syja òwa.	Ik wens je geluk.
Awàpo winsi poko syja òwa.	Ik wens je plezier.
Gezondheid winsi poko syja òwa.	Ik wens je gezondheid.
Succes winsi poko syja òwa.	Ik wens je succes.
Kurano winsi poko syja òwa.	Ik wens je voorspoed.

LES 27

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Ikamìpo.

Opdracht 1

Rollenspel

Man Wat een mooie vis!

Wokyry Irùpyn pore woto ran!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Woto Karukuri yjety me man. Karopoko rapa. Kapematake.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Woryij Karukuri `wa amy ijskast poko aturupoko amy televisie poko enapa.

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Wokyry Karukuri amy ijskast yjaroko òwa amy televisie enapa.

Vis Het is er al.

Woto Mondo terapa man.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Woryij: Poto `su auto amy `se wa, kurangonon wòmynano enapa.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Wokyry Karukuri, Poto `su auto amy yjaroko òwa kurangonon wòmynano enapa.

Vis Het is er al.

Woto Mondo terapa man.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Woryij Karukuri `wa aturupoko tover poko kamepatòme ìwa.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Wokyry Karukuri, tover poko nàna emepako.

Vis Doe!

Woto Doe!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Woryij Wai, wai! Pàporo otykonymbó nutapyi!

Thema 4: In nood

LES 6

Opdracht 1

Help!

Red mij!

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Help!

Ykapanòko!

Wàto

Wàto skowtu

Skowtu

Ambulance

Alarm nomururu

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Mòkaron wengosi yjekatàton. Au, au au.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

Mòko amyjàko ety me Mariska man.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	yjaporìto	F	winnen	ìmondory
B	naast mij	yjaporìto	G	betalen	epemary
C	cassavepap	kijerepun èmokeròpo	H	vroeger	uwapo
D	boek	buku	I	het (hoofd)haar	unsenano
E	je bent lief	amy mipynaje			

Opdracht 3

1. Ìmondory, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, amy mipynaje.
3. Uwapo was alles beter.
4. De kijerepun èmokeròpo is lekker zoet.
5. Unsenano van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, yjaporìto.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

KAR	weju	tuna	olie	buitenboordmotor	karìna	ekupino
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

LES 27

Opdracht 3

Karìna Auran	Vertaling in het Nederlands
Woryi ke tymarononen nànen èipa man?	Heb je nog geen vriendin?
Uwa, uwa nànen	Nee, nog niet.
Mòko ajakonon òme anukutýpa man?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Kòì pore moro yjepanopýpo òwa.	Bedankt voor je hulp.

Verrijdingsopdracht

In het Karìna Auran gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

Opa

Tusi

Oma

Pipi



Thema 6: Tijd

LES 6

Bij Introductie

tijd ijururu

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag	erome
morgen	koròpo
gisteren	koinaro
ochtend	kokoro
middag	koine
avond	koko
nacht	koko

LES 22

Bij Introductie

tijd ijururu

Opdracht 1

Tot tien tellen					
KAR	òwin	oko	oruwa	okupàen	ainatone
NED	een	twee	drie	vier	vijf
KAR	òwindoïma	okotoïma	oruwatoïma	okupàen toïma	ainapatoro
NED	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?	Òtoro juru ko nan?
Het is zeven uur.	Okotoïma juru man.
Het is halfnegen.	Halfnegen man.
Het is kwart over acht.	Kwart voor acht terapa man.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.	Oruwatoïma juru man.
Het is kwart over zeven.	Kwart voor zeven terapa man.
Het is halfvijf.	Halfvijf man.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.	Tien over drie man.
Het is vijf voor vier.	Vijf voor vier man.
Het is ochtend.	Kokoro man.

3 Mandarijn

Thema 1: Mijn Toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Mandarijn.
Andro spreekt Mandarijn.

Wǒ shuō yǔyán míngchēng.
Andro shuō yǔyán míngchēng.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

xīng zōng guǒ	yēzi	máng guǒ	lián wù	rénxīn guǒ	chéngzi	shìjiā guǒ
awara	kokosnoot	manja	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A	Wat doe je?	Nǐ gàn shénme?
Leerling B	Ik plant vijf bomen.	Wǒ zhòng wǒ kē shù.
Leerling A	Waarom doe je dat?	Nǐ wèishénme zhème zuò?
Leerling B	Ik denk aan de toekomst.	Wǒ zài wèi jiānglái kǎolǚ.
Leerling A	De toekomst?	Jiānglái?
Leerling B	Ja, over een paar jaar heb ik: awara, manja, zuurzak, sapotille, kokosnoot	Shì de, jǐ nián hòu wǒ jiāng yǒu: xīng zōng guǒ, máng guǒ, shìjiā guǒ, rénxīn guǒ, yēzi.
Leerling A	Je bent slim.	Nǐ hěn cōngmíng.

LES 22

Beroepen

MAN	gètǐ táo jīn zhě	huà xué jiā	jīxiè cāozuò yuán	fámù gōng	hùlín yuán	dǎoyóu	lǚxíng zǔzhī zhě
NED	porknocker / goudzoeker	chemicus	operator	hout-hakker	bos-wachter	gids	touroperator

LES 27

Bij Introductie

再见 (zài jiàn) - Tot ziens

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsoopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Qǐlái, tóngbāomen qǐlái
Sūlǐnán de tǔdì zài zhàohuàn nǐ
Wúlùn nǐ de xiānbèi láizì nǎlǐ
Wǒmen dōu bìxū jiànshè hǎo guójiā
Rú xū zhàndòu
Wǒmen búpà
Shàngdì shì wǒmen de xiàngdǎo
Suǒyǒu rén de yīshēng, zhídào sǐqù
Wǒmen jiāng wèi Sūlǐnán ér zhàn

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

qián
mǎi
fùkuǎn
hǎo yùn
dédao
fēnxiǎng

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Mandarijn	Vertaling in het Nederlands
Zhù nǐ fùzú.	Ik wens je rijkdom.
Zhù nǐ hǎo yùn.	Ik wens je geluk.
Zhù nǐ yúkuài.	Ik wens je plezier.
Zhù nǐ jiànkāng.	Ik wens je gezondheid.
Zhù nǐ chénggōng.	Ik wens je succes.
Zhù nǐ xīngwàng.	Ik wens je voorspoed.

Verrijksopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Jīnzi.

Opdracht 1

Rollenspel

Man Wat een mooie vis!

Nánrén Duō piàoliàng de yú a!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Yú Wǒ jiào Gāotu. Fàngle wǒ, wǒ huì bàodá nǐ de。

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Nǚrén Wèn Gāotu yào bīngxiāng hé diànshì。

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Nánrén Gāotu, gěi wǒ bīngxiāng hé diànshì。

Vis Het is er al.

Yú Yǐjīng zài nàle。

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Nǚrén Wǒ xiǎng yào yī jiān dà fángzi hé piàoliang de yīfú。

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Nánrén Gāotu, gěi wǒ yī jiān dà fángzi hé piàoliang de yīfú。

Vis Het is er al.

Yú Yǐjīng zài nàle。

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Nǚrén Ràng Gāotu jiāo wǒmen mófǎ。

Man Gowtu, leer ons toveren.

Nánrén Gāotu, jiāo wǒmen mófǎ

Vis Doe!

Yú Zàijiàn!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Nǚrén Wèi, wèi! Yīqiè dōu xiāoshī le!

Thema 4: In Nood

LES 6

Opdracht 1

Help!	Jiùmìng!
Red mij!	Jiù jiù wǒ!
Brand	Zháohuǒ le
Brandweer	Xiāofáng duì
Politie	Jǐngchá
Ambulance	Jiùhù chē
Alarmnummer	Jǐnjí diànhuà

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au. Mǎyǐ yào yǎo wǒle, ào, ào, ào.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska. Zhège nǚhái jiào Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	zài wǒ pángbiān	F	winnen	yíng
B	naast mij	zài wǒ pángbiān	G	betalen	fùkuǎn
C	cassavepap	mùshǔ zhōu	H	vroeger	guòqù
D	boek	shū	I	het (hoofd)haar	tóufà
E	je bent lief	nǐ zhēn hǎo			

Opdracht 3

- Yíng, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
- Ik wilde je al lang zeggen, nǐ zhēn hǎo.
- Guòqù was alles beter.
- De mùshǔ zhōu is lekker zoet.
- Tóufà van haar zusje is mooi in een vlecht.
- Kom hier zitten, zài wǒ pángbiān.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

MAN	tàiyáng	shuǐ	shíyóu	chuán wài m [^] ǎdá	rénlèi	yóuyǒng
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

Opdracht 3

Nǐ hái méiyǒu nǚ péngyǒu ma?

Nee, nog niet.

Nǐ bú rènshì nǐ nǚyǒu de érzi ma?

Xièxiè nǐ de bāngzhù.

Heb je nog geen vriendin?

Nee, nog niet.

Herken je de zoon van je vriendin niet?

Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsopdracht

In het Mandarijn gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

opa

yéye

oma

nǎinai

Men zegt ook wel:

opa

wàigōng

oma

wàipó

Thema 6: Tijd

Bij Introductie

tijd

shíjiān

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag

jīntiān

morgen

míngtiān

gisteren

zuótiān

ochtend

zǎochén

middag

zhōngwǔ

avond

wǎnshàng

nacht

yèwǎn

Bij Informatie

Rat	Shǔ
Os	Niú
Tijger	Hǔ
Konijn	Tù
Draak	Lóng
Slang	Shé

Paard	Mǎ
Geit	Yáng
Aap	Hóu
Haan	Jī
Hond	Gǒu
Varken	Zhū

Bij Introductie

tijd

shíjiān

Opdracht 1**Tot tien tellen**

MAN	yī	èr	sān	sì	wǔ	liù	qī	bā	jiǔ	jiǔ
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?

Het is zeven uur.

Het is halfnegen.

Het is kwart over acht.

Xiànzài jǐ diǎn?

Xiànzài qī diǎn。

Xiànzài bā diǎn bàn。

Xiànzài bā diǎn shíwǔ。

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.

Het is kwart over zeven.

Het is halfvijf.

Xiànzài bā diǎn。

Xiànzài qī diǎn shíwǔ。

Xiànzài sì diǎn bàn。

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.

Het is vijf voor vier.

Het is ochtend.

Xiànzài sān diǎn shí fēn。

Xiànzài sān diǎn wǔshíwǔ。

Xiànzài shì zǎochén。

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Aukaans.

Andro spreekt Aukaans.

Mi e taki Okanisi tongo.

Andro e taki Okanisi tongo.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

OKA	awaa	kokoonoto	manyen	pomulaki	sapatiya	apeesina	atuku
NED	awara	kokosnoot	manja	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Voor pommerak en sinaasappel zegt men ook wel *pomula* en *sinasi*.

Opdracht 1:

Leerling A Wat doe je?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Leerling A Waarom doe je dat?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

San ye du?

Mi e paandi feyfi bon.

Fu san ede yu e du dati?

Mi e denki fu tamaa.

Mi e denku a ten di e kon a fesi.

A tamaa?

A ten di e kon a fesi?

Eeye, baka wan tu yali dan mi abi:

manyen, apeesina, sapatiya,

atuku, kokoonoto.

Yu koni.

Leerling A De toekomst?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik
manja, sinaasappel, sapotille,
zuurzak, kokosnoot.

Leerling A Je bent slim.

LES 22

Bij Informatie

Beroepen

OKA	gowtuman	olabotoli-anman	operator	udubusiman	busisi-kowtu	tulesi-tyaiman	tulesikan-tooman
NED	porknokker of goud- zoeker	chemicus	operator	houthakker	bos- wachter	gids	tourop- erator

Vertalingen die ook goed zijn, zijn:

goudzoeker

chemicus

boswachter

gowtubusiman

guunuwiiman

busiwaktima

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Opo kondeeman un opo
Saanan goon e kai wi
Winsi ompe tata komopo
Wi mu sete kondee bun
Sitee de fu sitee
Wi na sa feele
Gadu de wi fesiman
Hii libi fu te dede
Wi sa feti gi Saanan

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
geluk
kopen
betalen
krijgen
delen

moni
koloku
bai
pai
kisi
paati

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Okanisi	Vertaling in het Nederlands
Mi e winsi yu gudu.	Ik wens je rijkdom.
Mi e winsi yu fende.	
Mi e winsi yu koloku.	Ik wens je geluk.
Mi e winsi yu pisii.	Ik wens je plezier.
Mi e winsi yu gusontu.	Ik wens je gezondheid.
Mi e winsi yu kisi yu daai.	Ik wens je succes.
Mi e winsi yu fende wini.	Ik wens je voorspoed.

Opdracht 1

Rollenspel

Man Wat een mooie vis!

Man San, a fisi moi so!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Fisi Mi nen na Gowtu. Losi mi gwe. Mi o pai yu.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Uman Aksi Gowtu wan eesikasi anga wan teevee (lukudosu).

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Man Gowtu, gi mi wan eesikasi anga wan teevee (lukudosu)

Vis Het is er al.

Fisi A de kaba.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Uman Mi wani wan gaan osu anga moi koosi.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Man Gowtu, gi mi wan gaan osu anga moi koosi.

Vis Het is er al.

Fisi A de kaba.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Uman Aksi Gowtu fu leli wi tofuu.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Man Gowtu, leli wi toofuu.

Vis Doe!

Fisi Mi gwe ye!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Uman Heey, heey! Ala sani gwe!

Thema 4: In nood

Opdracht 1

Help!

Red mij

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Yeepi!

Puu mi a dede

Faya / Osu e boon

Faya sikowtu

Sikowtu

Ambalansi

Satunombuu / Alaalonombuu

LES 14

Bij Informatie

Het liedje gaat als volgt:

Mi mma mi na go a goon moo ye
Mi mma mi na go a goon moo ye
Ayomila de pasi e waka kon e waka go

De vertaling luidt:

Mama ik zal niet meer naar de kostgrond gaan.
Mama ik zal niet meer naar de kostgrond gaan.
Ayo draagmieren lopen heen en weer op het pad.

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Den mila o nyan mi. Aw aw aw.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

A pikinuma den e kai Mariska. / A meesyo
den e kai Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	(n)a mi se	F	winnen	wini
B	naast mij	(n)a mi se	G	betalen	pai
C	cassavepap	kasabapapa	H	vroeger	fositen
D	boek	buku	I	het (hoofd)haar	a (ede)uwii
E	je bent lief	yu abi manii			

Opdracht 3

1. Wini, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, yu abi manii.
3. Fositen was alles beter.
4. De kasabapapa is lekker zoet.
5. A uwii van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, na mi se.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die met energie te maken hebben

OKA	san	wataa	(ondoodoti) oli	muntoli	libisama	suwen
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

In plaats van muntoli zegt men ook wel *masini*.

Opdracht 3

Okanisi	Vertaling in het Nederlands
Yu naabi uman ete noh?	Heb je nog geen vriendin?
Nono, mi naabi ete.	Nee, nog niet.
Yu a sabi a boi fu yu baya noh?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Gaantangi fu yu yeepe.	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsoopdracht

In het Okanisi gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

opa	gaanda
oma	gaanma

Je kan ook zeggen:

opa	oopa
oma	ooma

Thema 6: Tijd

Bij Introductie

tijd	ten/yuu
------	---------

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag	tide
morgen	tamaa
gisteren	eside
ochtend	musude/musunbala/mmanten
middag	mindidey/dina/bakadina
vooravond	sapaten
avond	neti
nacht	latineti/gaanneti

Bij Introductie

tijd	ten/yuu
------	---------

Opdracht 1

Tot tien tellen									
wan	tu	dii	fö	feyfi	sisgisi	seybin	aitin	neygin	tin
een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?	On lati a de?/San na a yuu?
Het is zeven uur.	A seybin yuu u de./A de a seybin yuu.
Het is halfnegen.	A de halufu neygin.
Het is kwart over acht.	A de tinafeyfi miniti pasa aitin yuu./A de wankwaitii pasa aitin yuu.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.

Het is kwart over zeven.

Het is halfvijf.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.

Het is vijf voor vier.

Het is ochtend.

A aitin yuu u de./A de a aitin yuu.

A de tinafeysi miniti pasa seybin yuu./A de wan kwaitii pasa seybin yuu.

A de halufu feysi.

A de tin miniti pasa dii yuu.

A de feysi miniti fosi fo yuu.

A mamanten u de.

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Saramaccaans.
Andro spreekt Saramaccaans.

Mi ta fan Saamaka töngö.
Andro ta fan Saamaka töngö.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen							
SAA	awaa	kökonötö njanjan	manja	pomlaki	sapatia	apesina	alukutu
NED	awara	manja	kokosnoot	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A Wat doe je?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Leerling A Waarom doe je dat?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

Leerling A De toekomst?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, zuurzak, kokosnoot,
sapotille, pommerak

Leerling A Je bent slim.

Andi I ta du?

Mi ta paandi feifi pau.

Andi mbei i ta du ën?

Mi ta mēni di amanja.

Di amanja?

Aai, baka wan tu jaa nö mi abi:
manja, alukutu, kökonötö njanjan,
sapatia, pomlaki.

I köni.

LES 22

Bij Informatie

Beroepen							
SAA	gowtuman	wan sēmbē di ta mōkisi sonisoni makandi ta luku andi a o ko	di sēmbē di ta wooko di soni	sēmbē di ta wooko udu	matu sikōutu	sēmbē di ta lei i pasi	wan sēmbe di ta tja sēmbē ta lontu kondē
NED	porknokker / goudzoeker	chemicus	operator	hout- hakker	bos- wachter	gids	touroperator

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Hopo de sëmbë u di wan kondë unu hopo
Saana goon ta kai unu
Winsi na u së tata kumutu
U musu seeka kondë bunbu
Feti dë u feti
Wa sa fëëë
Gadu dë un fesima
Hii unu libi tee dou ku dëdë
Wi sa feti da Saana

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

moni
bay soni
paka
kölöku
kisi
paati soni

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Saamaka	Vertaling in het Nederlands
Mi ta winsi ju gudu da ii	Ik wens je rijkdom.
Mi ta winsi ju kölöku da ii	Ik wens je geluk.
Mi ta winsi ju piizii da ii	Ik wens je plezier.
Mi ta winsi ju gösöntu da ii	Ik wens je gezondheid.
Mi ta winsi ju i feni di soni di i be kë	Ik wens je succes.
Mi ta winsi ju ta soni fii nango bunbu	Ik wens je voorspoed.

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Goutu.

Opdracht 1**Rollenspel**

Man Wat een mooie vis!

Womi Saan di fisi hanse.

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Fisi Mi de ta kai Gowtu. Disa mi be mi go. Mi o paka i.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Muje Hakisi Gowtu wan ëisikasi ku wan teevee.

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Womi Gowtu da mi wan ëisikasi ku wan teevee.

Vis Het is er al.

Fisi A dë aki ka.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Muje Mi kë wan gaan wosu ku hanse koosu u bisi.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Womi Gowtu, da mi wan gaan wosu ku hanse koosu u bisi.

Vis Het is er al.

Fisi A dë aki ka.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Muje Hakisi Gowtu fu a lei unu tofu.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Womi Gowtu, i sa lei unu tofu oo?

Vis Doe!

Fisi Duumundu oo!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Muje Wai wai! Hii soni go!

Thema 4: In nood**Opdracht 1**

Help!

Red mij

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Kon heepi!

Heepi mi!

Faja

Faja siköutu

Siköutu

Abalansi

Heepi nombu

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Dee hansì o njan mi, au au au.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

I mujëë mii aki de ta kai Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	a mi bandja	F	winnen	wini
B	naast mij	a mi bandja	G	betalen	paka
C	cassavepap	kasaba papa	H	vroeger	a fesi
D	boek	buku	I	het (hoofd)haar	di hedi uwii
E	je bent lief	ja'abi bunu fasi			

Vroeger kan ook vertaald worden met möö hesi.

Opdracht 3

1. Wini, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, ja'abi bunu fasi.
3. A fesi was alles beter.
4. De kasaba papa is lekker zoet.
5. Di hede uwii van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, a mi bandja.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

SAA	sunu	wata	wan oli de ta feni a goonbasu	motë	sëmbë	sun
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

LES 27

Opdracht 3

Saamaka	Vertaling in het Nederlands
Ja'bi mujëë jeti nö?	Heb je nog geen vriendin?
Nönö na jeti	Nee, nog niet.
I sabi di womi mii u di mati fii dë jeti no?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Gaantangi u di heepi fii.	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsopdracht

In het Saamaka gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

opa

womi avo

oma

muje avo

Thema 6: Tijd

LES 6

Bij Introductie

tijd juu/ten

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag	tide
morgen	amanja
gisteren	jeside
ochtend	mamanten
middag	sapate
avond	ndeti
nacht	gaan ndeti

LES 22

Bij Introductie

tijd juu/ten

Opdracht 1

Tot tien tellen

SAA	wan	tu	dii	fö	feifi	sikisi	seebi	aiti	neigi	teni
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?	Un lati a dë?
Het is zeven uur.	Nöu nöu seebi juu.
Het is halfnegen.	Nöu nöu wan hafu juu pasa aiti juu.
Het is kwart over acht.	Nöu nöu teni-a-feifi miniti pasa aiti juu.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.	Nöu nöu aiti juu.
Het is kwart over zeven.	Nöu nöu teni-a-feifi miniti pasa seebi juu.
Het is halfvijf.	Nöu nöu wan hafu juu pasa fö juu.

Verrijkingsoopdracht

Het is tien over drie.	Nöu nöu teni miniti pasa dii juu.
Het is vijf voor vier.	Nöu nöu feifi miniti bifö fö juu.
Het is ochtend.	Nöu nöu a mamanten un dë.

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Sarnámi.

Andro sprekkt Sarnámi.

Ham Sarnámi bolilá.

Andro Sarnámi bole hai.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

SAR	awara	nariyar	ám	pomrák	sapatiyá	parsiná	salifá
NED	awara	kokosnoot	manja	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A Wat doe je?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Leerling A Waarom doe je dat?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

Leerling A De toekomst?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, sinaasappel, zuurzak,
sapotille en kokosnoot.

Leerling A Je bent slim.

Tu ká kare hai?

Ham pánc per boilá.

Tu káhenke i kám káre hai?

Ham ágámi ke socilá.

Ágámi?

Hán, ek baris bád hame:

ám, parsiná, salifá,

sapatiyá aur nariyar ho jái.

Tu calák báte.

LES 22

Bij Informatie

Beroepen

SAR	soná khode wálá	rasáinik	machien caláwe wálá	akarhárá	jangal ke sipáhi	aguwá	yátrá daftar
NED	porknokker / goudzoeker	chemicus	operator	hout-hakker	bos-wachter	gids	touropereator

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijksopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Jágo Sarnám ke jantá jágo
Sarnám bhumí boláwe hai
Cáhe jahá se purwaj yahá aile
Hame Sarnám bhumí acchá se samhálná hai
Muskil se muskil
same men hamlog koi se ná darab
Bhagwán hai hamlogke sáth
Jiwan bhar ákhri sáns tak
Samhárab hamlog des Sarnám

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
geluk
kopen
betalen
krijgen
ik krijg
delen

paísá
saubhágya
kine
paísá bhare
mile/hamke/páwe
hame mile hai/ham páilá
bánte

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Sarnámi	Vertaling in het Nederlands
Ham toke manokámná karilá ki (toke) dhan mile.	Ik wens je rijkdom.
Ham toke manokámná karilá ki (toke) ánand mile.	Ik wens je geluk.
Ham toke manokámná karilá ki (toke) majá mile.	Ik wens je plezier.
Ham toke manokámná karilá ki (toke) tandrusti mile.	Ik wens je gezondheid.
Ham toke manokámná karilá ki (toke) safaltá mile.	Ik wens je succes.
Ham toke manokámná karilá ki (toke) sab subh ho.	Ik wens je voorspoed.

Bij het uitspreken van de gelukwensen mag je de tweede 'toke' ook weglaten.

Het wordt dan:

Sarnámi	Vertaling in het Nederlands
Ham toke manokámná karilá ki dhan mile.	Ik wens je rijkdom.
Ham toke manokámná karilá ki ánand mile.	Ik wens je geluk.
Ham toke manokámná karilá ki majá mile.	Ik wens je plezier.
Ham toke manokámná karilá ki tandrusti mile.	Ik wens je gezondheid.
Ham toke manokámná karilá ki safaltá mile.	Ik wens je succes.
Ham toke manokámná karilá ki sab subh ho.	Ik wens je voorspoed.

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Soná.

Opdracht 1**Rollenspel**

Man Wat een mooie vis!

Admi Ketná bisál machri!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Machri Hamár nám Soná hai. Hame jáinde. Ham toke puruskár debe.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Aurat Soná se ekgo ijskási aur ekgo televisie mangle

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Admi Soná, hamke dei de ekgo ijskási aur ekgo televisie.

Vis Het is er al.

Machri Hoi gail.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Aurat Ham mángilá ekgo barká ghar aur barhiyán kaprá.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Admi Soná, hamke dei de ekgo barká ghar aur barhiyán kaprá.

Vis Het is er al.

Machri Hoi gail.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Aurat Soná se punch ki u hamlog ke sikháwe jádu-toná.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Admi Soná, hamlogke sikháw jádu-toná.

Vis Doe!

Machri Ham calá!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Aurat Wái-wái! Sab cal gail!

Thema 4: In nood

LES 6

Opdracht 1

Help!

Red mij!

Brand!

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Saháitá!

Hame bacá le!/Hamke bacá le!

Ági laga!

Brandweer

Sipáhin

Ambulance

Khalbali nambar

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Cutiyan hame kaṭigá. Au au au.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

Lar̥ki ke nám Mariska hai.

Je kan ook zeggen:

Chauri ke nám Mariska hai.

De jongen heet Noman.

Londawá nám rahe Noman.

Opdracht 1

huis = ghar, sari = sári, warm = garam, boek = buk, manja = ám, koud = ṭhandá
roti = roṭi, water = páni, kuttá = hond, suwar = varken

Het huis is van Fernando.	Gharwá Fernando ke hai.
De sari is van Kartini.	Sariyá Kartini ke hai.
De roti is warm.	Rptiyá garam hai.
Het water is koud.	Paniyá ṭhandá hai.

Amwá Kartini ke hai.	De manja is van Kartini.
Bukwá Fernando ke hai	Het boek is van Fernando.
Kuttawá bhukis.	De hond heeft geblaft.
Suwarwá moṭá hai.	Het varken is dik.

Opdracht 2

De spons is van Fernando.	Sponswá Fernando ke hai.
De mobiel is van Kartini.	Mobielwá Kartini ke hai.
De nasi is warm.	Nasiwá garam hai.
De erwtensoep is koud.	Erwtensoepwá ṭhandá hai.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	hamár bagal me	F	winnen	jite
B	naast mij	hamár bagal me	G	betalen	paisá bhare
C	cassavepap	kasábá ke pápá	H	vroeger	pahile
D	boek	buk	I	het (hoofd)haar	muri ke bár
E	je bent lief	tu pyára báte			

Opdracht 3

1. Jite, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, tu pyára báte.
3. Pahile was alles beter.
4. De kasábá ke pápá is lekker zoet.
5. Muri ke bár van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, hamár bagal me.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

SAR	ghám	páni	máti	bot ke machien	manus	paunre
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

LES 27

Opdracht 3

Sarnámi	Vertaling in het Nederlands
Toke abbe vriendin, sáthi ná hai?	Heb je nog geen vriendin?
Ná, abbe ná	Nee, nog niet.
Tu apan saheli ke betwá ke ná pahicáne?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Tor madad khátin dhanbád.	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsopdracht

In het Sarnámi gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

De opa van vaderskant.	ájá
De opa van moederskant.	náná
De oma van vaderskant.	áji
De oma van moederskant.	náni

Thema 6: Tijd

LES 6

Bij Introductie

tijd samay/tem

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag	áj
morgen	bihán
gisteren	kanhiyá/kalhinyá
ochtend	sabere
middag	dopahar/sanjhá

Met sanjhá bedoelt men de middag vanaf twaalf uur tot ongeveer 3 of 4 uur.

avond	rát
nacht	rát

LES 22

Bij Introductie

tijd samay/tem

Opdracht 1

Tot tien tellen										
SAR	ek	dui	tin	cár	pánc	chau	sát	áth	nau	das
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?	Kai bajal hai?
Het is zeven uur.	Sát bajal hai.
Het is halfnegen.	Sárhe áth bajal hai.
Het is kwart over acht.	Kwárt kam áth bajal hai.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.	Áth bajal hai.
Het is kwart over zeven.	Ek kwárt pás sát baj ke hai.
Het is halfvijf.	Sárhe cár bajal hai.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.	Das milit pás tin baj ke hai.
Het is vijf voor vier.	Pánc milit kamti cár baje me hai.
Het is ochtend.	Saber hai.

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Sranan.

Andro spreek Sranan.

Mi e taki Sranan.

Andro e taki Sranan.

Je kan ook zeggen:

Ik spreek Sranantongo.

Andro spreek Sranantongo.

Mi e taki Sranantongo.

Andro e taki Sranantongo.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

SRA	awara	manya	kkronto	pommyrak	sapatiya	apresina	sunsaka
NED	awara	manja	kokosnoot	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A Wat doe je?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Leerling A Waarom doe je dat?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

Leerling A De toekomst?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, zuurzak, kokosnoot,
sapotille, pommerak.

Leerling A Je bent slim.

San yu e du?

Mi e prani feyfi bon.

Fusan-edde yu e du dati?

Mi e denki a future./Mi e denki a konten.

A futuru?/A konten?

Ay, baka wantu yari mi abi:
manya, sunsaka, kkronto,
sapotiya, pommerak.

Yu koni.

LES 22

Beroepen

SRA	gowtman	chemicus	operator	kapuman	busiskowtu	fesman	touroperator
NED	porknocker/ goudzoeker	chemicus	operator	hout- kapper	boswachter	gids	touroperator

Thema 2: Suriname

LES 14

Bij Introductie

Liandra, yu kan teki a kreyti gi mi?

Liandra, kan je het krijt voor me pakken?

Verrijdingsopdracht

De tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

moni
bay
pay
koloku
kisi
prati

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Sranan	Vertaling in het Nederlands
Mi e winsi yu gudu.	Ik wens je rijkdom.
Mi e winsi yu koloku.	Ik wens je geluk.
Mi e winsi yu prisiri.	Ik wens je plezier.
Mi e winsi yu gosontu.	Ik wens je gezondheid.
Mi e winsi yu krinskin.	Ik wens je succes.
Mi e winsi yu bunkonten.	Ik wens je voorspoed.

Opdracht 1

Rollenspel

Man Wat een mooie vis!

Man Dati na wan moy fisi!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Fisi Mi nen Gowtu. Lusu mi. Mi sa gi yu wan moysani.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Uma Aksi Gowtu wan èyskasi anga wan telefisi.

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Man Gowtu, gi mi wan èyskasi anga wan telefisi

Vis Het is er al.

Fisi A dya kba.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Uma Mi wani wan bigi oso anga moy krosi.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Man Gowtu, gi mi wan bigi oso anga moy krosi.

Vis Het is er al.

Fisi A dya kba.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Uma Aksi Gowtu fu a leri un fu towfru.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Man Gowtu, leri un fu towfru.

Vis Doe!

Fisi Odi!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Uma Way, way! Alasani gwe!

Thema 4: In nood

LES 6

Opdracht 1

Help!

Red mij!

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Yepi!

Puru mi na nowtu!

Faya

Fayaskowtu

Skowtu

Ambilans

Yepinomru

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Den mira o beti mi. Aw, aw, aw.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

A meisje nen Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	sey mi	F	winnen	wini
B	naast mij	sey mi	G	betalen	pay
C	cassavepap	ksabapapa	H	vroeger	fosten
D	boek	buku	I	het (hoofd)haar	a (ede)wwiri
E	je bent lief	Yu lief			

'Naast mij' kan ook vertaald worden met na mi sey.

'Je bent lief' kan ook vertaald worden met Yu na wan lobi pkin.

Opdracht 3

1. Wini, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, *yu na wan lobi pkin*.
3. Fosten was alles beter.
4. De ksabapapa is lekker zoet.
5. A edewwiri van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, *na mi sey*.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

SRA	son	watra	(gron)oli	dorosey-mororu	libisma	swen
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

Bij Informatie

Het lied/versje Peroem, Peroem, mi patron gaat als volgt:

Peroem Peroem mi patron
 Wan sani de na mama mofo d'e kon!
 Si san de na mofo se de kon?!
 San wani kon, mek a kon!
 Ingrisiman sa tjari pianga go na jogopian
 Caseri, caseri! Nimboh? Nimboh? J'ensaboh!
 Bosro man! Bosro man! Bon!
 Bosro man! Pinki! Bosro man bon!
 Ala den griki, no sabi na fin fin wroko.
 Kodjo Kodjo, fa yu mofo takru so!
 Pur wan!
 Basi Douchi, fa yu mofo langa so? Pur wan!

Opdracht 3

Sranan	Vertaling in het Nederlands
Yu no abi wan mati ete?	Heb je nog geen vriendin?
No, no ete.	Nee, nog niet.
Yu no e si taki na a man-pkin fu yu vriendin?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Grantangi fu di yu yepi mi.	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsoopdracht

In het Sranan gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

opa	owpa
oma	owma

Je kan ook zeggen:

opa	gran-ppa
oma	gran-mma

Thema 6: Tijd**Bij Introductie**

tijd	ten
------	-----

Opdracht 1

vandaag	tide
morgen	tamara
gisteren	esde
ochtend	mmanten
middag	bakadina/bakana
avond	neti
nacht	mindrineti

Bij Introductie

tijd

ten

Opdracht 1

Tot tien tellen										
SRA	wan	tu	dri	fo	feyfi	siksi	seybi	ayti	neygi	tin
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?

Het is zeven uur.

Het is halfnegen.

Het is kwart over acht.

O lati a de?

A de seybi yuru.

A de arfu neygi.

A de tinafeysi miniti psa ayti yuru.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.

Het is kwart over zeven.

Het is halfvijf.

A de ayti yuru.

A de tinafeysi miniti psa seybi yuru.

A de arfu feysi.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.

Het is vijf voor vier.

Het is ochtend.

A de tin miniti psa dri yuru.

A de feysi miniti fos fo yuru.

Na mmanten.

8 Surinaams-Javaans

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Surinaams-Javaans.
Andro spreekt Surinaams-Javaans.

Aku ngomong Jawa.
Andro ngomong Jawa.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

SUJ	awara	pelem	klapa	jambu abang	sawo	jeruk parsinah	nangka sabrang
NED	awara	manja	kokosnoot	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A Wat doe je?

Kowé ngapa?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Aku nandur uwit lima.

Leerling A Waarom doe je dat?

Kanggo apa iku?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

Aku mikirké mbésuk.

Leerling A De toekomst?

Mbésuk?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, zuurzak, kokosnoot,
sapotille, pommerak.

Limang taun menèh aku nduwé:
pelem, nangka sabrang, klapa,
sawo, jambu abang.

Leerling A Je bent slim.

Kowé pinter.

LES 22

Beroepen

SUJ	tukang golèk emas	juru kémi	tukang nglakoké poklin	tukang potong kayu	tukang jaga alas	penuntun turis	kantoran tuntunan turis
NED	porknocker/ goudzoeker	chemicus	operator	hout-kapper	bos-wachter	gids	touropereator

LES 27

Opdracht 2

salam
As Salam-u-Alaikum

vrede
Vrede zij met u.

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Bangsaku hayuk 'da tangi
Srinamah manggil awaké déwé
Senajan wong tuwa sangka ngendi waé
Awaké déwé kudu nata negarané
Senajan rekasa
Awaké déwé ora wedi
Gusti Allah sing nuntun
Slawasé urip tekané pati
Srinamah kudu dilabuhi

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f'strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

duwit
tuku
mbayar
kabejan
éntuk
ngedum

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Surinaams-Javaans	Vertaling in het Nederlands
Aku mujèké kasugihan.	Ik wens je rijkdom.
Aku mujèké kabejan.	Ik wens je geluk.
Aku mujèké kabungahan.	Ik wens je plezier.
Aku mujèké kuwarasan.	Ik wens je gezondheid.
Aku mujèké suksès	Ik wens je succes.
Aku mujèké kabejan.	Ik wens je voorspoed.

LES 27

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Emas.

Opdracht 1

Rollenspel

Man
Wong lanang

Wat een mooie vis!
Apik tenan iwaké!

Vis
Iwak

Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.
Jenengku Emas. Aku dityulké. Kowé mengko tak upahi.

Vrouw
Wong wédok

Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.
Nembung Emas njaluk èskas lan televisi

Man
Wong lanang

Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.
Emas, aku njaluk èskas lan televisi.

Vis
Iwak

Het is er al.
Wis ènèng.

Vrouw
Wong wédok

Ik wil een groot huis en mooie kleren.
Aku njaluk omah gedé lan salin sing apik-apik.

Man
Wong lanang

Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.
Emas, aku njaluk omah gedé lan salin sing apik-apik.

Vis
Iwak

Het is er al.
Wis ènèng.

Vrouw
Wong wédok

Vraag Gowtu om ons te leren toveren.
Nembung Emas awaké déwé diblajari nyulap.

Man
Wong lanang

Gowtu, leer ons toveren.
Emas, awaké déwé diblajari nyulap.

Vis
Iwak

Doei!
Doei!

Vrouw
Wong wédok

Wai, wai! Alles is weg!
Aduuu! Sembarang ilang!

Thema 4: In nood

LES 6

Opdracht 1

Help!
Red mij!
Brand
Brandweer
Politie
Ambulance
Alarmnummer

Tulung!
Aku ditulungi!
Kobongan
Kobongan politie
Politie, Skawot
Ambulance
Nomer alarm

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Semut-semuté arep nyokot aku. Adu adu adu.

LES 22

Opdracht 1

Help! Help! Red mij!

Tulung! Tulung! Aku ditulungi!

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

Botyah wédoké jenengé Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	sebelahku	F	winnen	menang
B	naast mij	sebelahku	G	betalen	mbayar
C	cassavepap	jenang téla	H	vroeger	mbiyèn
D	boek	buku	I	het (hoofd)haar	rambut
E	je bent lief	kowé gemati			

'Naast mij' kan ook vertaald worden met jèjèrku.

Opdracht 3

1. Menang, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, kowé gemati.
3. Mbiyèn was alles beter.
4. De jenang téla is lekker zoet.
5. A rambut van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, sebelakhu.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

SUJ	srengéngé	banyu	lenga	motor buitenboord	manungsa	ngelang
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

LES 27

Opdracht 3

Surinaams-Javaans	Vertaling in het Nederlands
Kowé durung nduwé kantya?	Heb je nog geen vriendin?
Durung, durung nduwé.	Nee, nog niet.
Apa kowé ora nitèni anaké lanang kantamu wédok?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Maturkesuwun aku mbok tulungi!	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsoopdracht

In het Surinaams-Javaans gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

Simbah lanang

Simbah wédok

Thema 6: Tijd

LES 6

Bij Introductie

tijd

wektu

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag

saiki/dina iki

morgen

sésuk

gisteren

wingi

ochtend

ésuk

middag

awan

namiddag

soré

avond

wengi

nacht

wengi

LES 22

Bij Introductie

tijd

wektu

Opdracht 1

Tot tien tellen

SUJ	siji	loro	telu	papat	lima	nenem	pitu	wolu	sanga	sepuluh
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?

Iki jam pira?

Het is zeven uur.

Iki jam pitu.

Het is halfnegen.

Iki jam setengah sanga.

Het is kwart over acht.

Iki jam wolu kliwat seprapat.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.

Iki jam wolu.

Het is kwart over zeven.

Iki jam pitu kliwat seprapat.

Het is halfvijf.

Iki jam setengah lima.

Verrijkingsoopdracht

Het is tien over drie.

Iki jam telu kliwat sepuluh.

Het is vijf voor vier.

Iki jam papat kliwat lima.

Het is ochtend.

Iki wayah ésuk.

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Trio

Andro spreekt Trio

Tarëno ijomi wikujae.

Kuiki tarëno ijomi ikujan.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

TRI	awala	kokonoto	manka	oroimë	tumurimë	ëpërësina	irira
NED	awara	kokosnoot	manja	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Kokosnoot wordt ook wel vertaald met pakinoto.

Manja wordt ook wel vertaald met majan.

Opdracht 1

Leerling A Wat doe je?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Leerling A Waarom doe je dat?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

Leerling A De toekomst?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, zuurzak, kokosnoot,
sinaasappel, pommerak

Ati mīrijan?

Vijf me itu epī wanmëe.

Atitome irë apo mīrijan?

Ēwë iwetopë wipunëjæ.

Ēwë iwehto?

Aha, ëwësa iwetuwë wæ:

marasija entume, irira entume, kokonoto
enetume, peresina entume, oroimë entume
ma.

Ēiwarë manae.

Leerling A Je bent slim.

LES 22

Bij Informatie

Beroepen

SUJ	koutu pëkën	ëiwarëto	masin pëkën	wewe akëne	itu ikurun-manë	turesi arë arëne	turaka-nainton enone
NED	porknokker/ goudzoeker	chemicus	operator	hout-kapper	bos-wachter	gids	tourop-operator

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Surinanpon auntëkë
Surinan inono amotën
aenpëenonpëmepe ëmë ahtao
Kinonokon kure kitiritëne
Kiwëkutokon mao ahtao
irëpë nariketa ketëne
Kan nai kakenatëne Kon me
Aeneme kiweto ponaken
Kitëkutëne Surinanpë

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
geluk
kopen
betalen
krijgen
delen

karakuri
ipatowehto
epekato
irepentëhto
apëto
ajakato

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen. De gelukwens wordt in het Trio, afhankelijk van wat er wordt gewenst, soms anders geformuleerd.

Surinaams-Javaans	Vertaling in het Nederlands
Entume ëweto sewae	Ik wens je rijkdom.
Ipato ëweto sewae.	Ik wens je geluk.
Sasame ëweto sewae.	Ik wens je plezier.
Kure aeneme ëweto sewae.	Ik wens je gezondheid.
Kure tirito sewae ëja.	Ik wens je succes.
Kure reken ëwehto sewae.	Ik wens je voorspoed.

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Koutu.

Opdracht 1**Rollenspel**

Man Wat een mooie vis!

Kiri Ėë kurano kana!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Kurano Jeka nai Gowtu. Kën no popa. Kirepentëtae

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Wëri Gowtuja esikasi ma kino epekakë.

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Kiri Gowtu, esikasi ma kîno ekarama wîja.

Vis Het is er al.

Kurano Pena nei.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Wëri Mono pakoro ma kuro pooton se wae.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Kiri Gowtu, mono pakoro ma kurano pooton ekarama wîja.

Vis Het is er al.

Kurano Pena nei.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Wëri Gowtuja ëmetanïtopë kënpato iponopo.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Kiri Gowtu, ëmetanïtopë ainja enpa.

Vis Doe!

Kurano Irëmarëpa!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Wëri Ken ken! Amerarë pa netîrika!

Thema 4: In nood**Opdracht 1**

Help!

Red mij!

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Kokoronma

Kijapëntë

Ijato

Ijato sikoutu

Sikoutu

Ėsenato ikanawa oto

Okoronmaton inomuru

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Situton jipuruan. Ėkė, Ėkė Ėkė.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

Wėripisi eka nai Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	jekatao	F	winnen	winiwehto
B	naast mij	jekatao	G	betalen	irepentėto
C	cassavepap	ėrepe wıke oimapė	H	vroeger	pena
D	boek	panpira tėjatėin	I	het (hoofd)haar	iputupė(iphoti)
E	je bent lief	ėwaje ėmė			

Opdracht 3

1. Winiwehto, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, ėwaje ėmė.
3. Pena was alles beter.
4. De ėrepe wıke oimapė is lekker zoet.
5. Iputupė van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, jekatao.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

TRI	wei	tuna	ikatı nonopėin	montouru	wıtoto	wekharamato
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

LES 27

Opdracht 3

Trio	Vertaling in het Nederlands
Ijotonankėrė ėmė?	Heb je nog geen vriendin?
Owa, owankėrė	Nee, nog niet.
Ėpi inmuku nai ėwame?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Napopha kokoronma.	Bedankt voor je hulp.

Verrijdingsopdracht

In het Trio gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

opa

tamatupė

oma

notihpė

Thema 6: Tijd

LES 6

Bij Introductie

tijd

ijuru

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag
morgen
gisteren
ochtend
middag
avond
nacht

meinjarë
kokoro
kokoinjarë
kokonkërë
weiretë
koko
kokorawë

LES 22

Bij Introductie

tijd

ijuru

Opdracht 1

Tot tien tellen

TRI	ein (tëinken)	tuwei (ëkënë)	drie (ëerao)	virë	veif	zes	seven	akë	neikën	tin
NED	een	twee	drie	vier	vijf	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?
Het is zeven uur.
Het is halfnegen.
Het is kwart over acht.

Atijuru nai?
Seven juru nai.
Neikën juru irowë.
Akë juru irëtësa.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.
Het is kwart over zeven.
Het is halfvijf.

Akë juru nai.
Seven juru irëtësa.
Veif juru irowī.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.
Het is vijf voor vier.
Het is ochtend.

Drie juru nai tin po.
Veif minutu virë juru nejan.
Kokokonkërë nai.

Thema 1: Mijn toekomst

LES 6

Opdracht 4

Ik spreek Wayana.

Andro spreekt Wayana.

Wayana omi jau wai.

Andro man Wayana omi jau.

LES 14

Bij Informatie

Vruchtennamen

WAY	awala	kokonoto	maja	oloi hapon tëpelem	-	pelesina	iliwaimë
NED	awara	kokosnoot	manja	pommerak	sapotille	sinaasappel	zuurzak

Opdracht 1

Leerling A Wat doe je?

Ëtï pëk man?

Leerling B Ik plant vijf bomen.

Omo me wewe wepïmei.

Leerling A Waarom doe je dat?

Tohme man mëlë pëk?

Leerling B Ik denk aan de toekomst.

Wantë eitop wipohnëpjai.

Leerling A De toekomst?

Wantë eitop?

Leerling B Ja, over een paar jaar heb ik:
manja, sinaasappel, pommerak,
zuurzak en kokosnoot.

Ïhï, weji akwahtïhwë tom wai tëpelamohpe:
maja, pelesina, oloi hapon tëpelem.

Leerling A Je bent slim.

Pohnëp tënma manai.

LES 22

Bij Informatie

Beroepen

WAY	inëlëlä goutu upine	tëmamine eitop tom tuwalon	lo awatop pëkën	wewe akëhne	itu enene	ëlë ëlëtën	ëhtële itëhe aptau eitop upotop
NED	porknokker/ goudzoeker	chemicus	operator	hout- kapper	bos- wachter	gids	touropo- rator

Thema 2: Suriname

LES 14

Verrijkingsopdracht

De vertaling van de tekst van het tweede couplet van het Surinaams volkslied is:

Ētaniimtēk kalipono tomoh ētaniim tēk
Sulinam lon kēmēipe tēu
Tējeinē lep ēmēktopon pī,
Ku lon kom sipetuk watēi
Ētukuk topohpe man ētukuktohme
Elamna heitēi
Kahenaptē nanom komen man Kan man
Lēmēptoh pona
Sulinam lon pēk kētukukja tēi

Opo kondreman un opo
Sranan gron e kari un
Wans' ope tata komopo,
Wi mu seti kondre bun
Strey de f' strey
Wi no sa frede
Gado de wi fesiman
Eri libi te na dede
Wi sa feti gi Sranan

Thema 3: Geld en geluk

LES 6

Opdracht 1

geld
kopen
betalen
geluk
krijgen
delen

kalakuli
epekahtop/tēpekatse
tēpetpīmai/epetpīmatop
tohpola
apēitop/tēpēihe
ekamtop/tēkamhe

LES 22

Bij Informatie

Gelukwensen

Wayana	Vertaling in het Nederlands
Ohanēmela ēweitop he wai.	Ik wens je rijkdom.
Tēmeheke ēweitop he wai.	Ik wens je geluk.
Ēhewake ēweitop he wai.	Ik wens je plezier.
Wame ēweitop he wai.	Ik wens je gezondheid.
Tīlinmatop ēweitop he wai.	Ik wens je succes.
Apulēpola ēwepolepkatop ēweitop he wai.	Ik wens je voorspoed.

LES 27

Verrijkingsopdracht

Een andere naam voor Gowtu is Goutu.

Opdracht 1

Rollenspel

Man Wat een mooie vis!

Eluwa Kë pëtukulan nuhle ka!

Vis Ik heet Gowtu. Laat mij gaan. Ik zal je belonen.

Ka Goutu wai, kënohkële, tawake ëweitop wekalëjai.

Vrouw Vraag Gowtu een ijskast en een televisie.

Wëlii Goutu ja hek ijstkast tupok televisie malë.

Man Gowtu, geef me een ijskast en een televisie.

Eluwa Goutu, ijstkast hek ekalëk ija televisie malë.

Vis Het is er al.

Ka Ispe man upak.

Vrouw Ik wil een groot huis en mooie kleren.

Wëlii Pakolo pepta he wai, pëtukulan kom upotom malë.

Man Gowtu, geef me een groot huis en mooie kleren.

Eluwa Goutu, pakolo pepta he wai malalë pëtukulan kom upotom.

Vis Het is er al.

Ka Ispe man upak.

Vrouw Vraag Gowtu om ons te leren toveren.

Wëlii Goutuja hek emna epak ëtikom itohpëk kaikë.

Man Gowtu, leer ons toveren.

Eluwa Goutu emna apêtomak ëtikom itohpék.

Vis Doe!

Ka Witëimëjai!

Vrouw Wai, wai! Alles is weg!

Wëlii Mah, mah! Èhmelë tütëimë.

Thema 4: In nood

LES 6

Opdracht 1

Help!

Red mij!

Brand

Brandweer

Politie

Ambulance

Alarmnummer

Këpotomak!

Kukulunmak!

Tëtukai

Tëtukai sikoutu

Sikoutu

Uwamepïnkomp alëtop

Kin katop numolîn

LES 14

Opdracht 1

De mieren gaan me bijten. Au au au.

Mĩphak tom jēja. Ėkēm ėkēm ėkēm.

LES 27

Bij Introductie

Het meisje heet Mariska.

Wělii ehēt mēlē Mariska.

Thema 5: Energie

LES 6

Opdracht 2

A	naast mij	jekatao	F	winnen	ahpojanmatop
B	naast mij	jekatao	G	betalen	tēpetpĩmai
C	cassavepap	ulu euku	H	vroeger	uhpak
D	boek	panpila	I	het (hoofd)haar	uhmet
E	je bent lief	moitē manai			

Opdracht 3

1. Ahpojanmatop, dat is belangrijk als ik een wedstrijd speel.
2. Ik wilde je al lang zeggen, moitē manai.
3. Uhpak was alles beter.
4. De ulu euku is lekker zoet.
5. Uhmet van haar zusje is mooi in een vlecht.
6. Kom hier zitten, jekatao.

LES 14

Opdracht 1

Woorden die te maken hebben met energie

WAY	sisi	tuna	lo olin	montolu	kalipono	tepihe
NED	zon	water	(aard)olie	buitenboordmotor	mens	zwemmen

LES 27

Opdracht 3

Wayana	Vertaling in het Nederlands
Tēpekelahnē ka man?	Heb je nog geen vriendin?
Uwa, uwahnēpsik.	Nee, nog niet.
Ėwepe mumkē tuwalēla kaman?	Herken je de zoon van je vriendin niet?
Ipok manai japētomatoh pēk.	Bedankt voor je hulp.

Verrijkingsopdracht

In het Wayana gebruikt men de volgende woorden om opa of oma aan te spreken:

opa	tama
oma	kuni

Thema 6: Tijd

LES 6

Bij Introductie

tijd julu

Bij Instructie en Opdracht 1

vandaag	hemalë
morgen	anumalë
gisteren	kokone
ochtend	kohkopsik
middag	ankomhak
avond	walunak
nacht	koko

LES 22

Bij Introductie

tijd juli

Opdracht 1

Tot tien tellen					
WAY	pəkēnatpə	hakēne	ēhelowao	ēhepītiñnē	omome
NED	een	twee	drie	vier	vijf
WAY	omome hahpəi	omome motsilē katop	omome omo lamnali	omome omo mumkē ekatali	omo tilinmai
NED	zes	zeven	acht	negen	tien

Opdracht 2

Hoe laat is het?	Ēti julu ne?
Het is zeven uur.	Hemalē man omome motsilē julu.
Het is halfnegen.	Hemalē man halfnegen.
Het is kwart over acht.	Hemalē man ēhelowao omo etato julu ēnakwa tilahnēpsik.

Herhalingsopdracht

Het is acht uur.	Hemalë man omome omo lamnali julu.
Het is kwart over zeven.	Hemalë man omome motsilë katop julu takwatse.
Het is halfvijf.	Hemalë man halfvijf.

Verrijkingsopdracht

Het is tien over drie.	Hemalë man ëhelowao julu takwatse.
Het is vijf voor vier.	Hemalë man ëhepitiñnë julu ënakwatilahnëpsik.
Het is ochtend.	Hemalë man kokopsik.

